

The background is a solid green color with a repeating pattern of white line-art icons. These icons include a graduation cap, a lightbulb, a clock, a target, a bar chart, a document with 'ABC', a person wearing glasses, a gear, a book, a hand holding a trophy, a computer monitor with a line graph, and a stack of books.

ProjeCenter

www.ProjeCenter.ir

 | @projehcenter

 | @projehcenter_ir

...

فهرست مطالب

موضوع	صفحه
فصل اول	۱
کلیات	۱
مقدمه	۲
تشریح و بیان موضوع	۵
اهمیت موضوع	۷
اهداف تحقیق	۸
سابقه تحقیقات انجام شده	۹
فرضیات تحقیق	۱۰
قلمرو تحقیق	۱۱
روش تحقیق	۱۲
محدودیت‌های تحقیق	۱۳
تعریف واژه ها	۱۳
تغییرات سود	۱۳
آنتروپی	۱۴
خلاصه فصول	۱۵

فصل اول

کلیات

مقدمه

بدون شک مهمترین انگیزه سرمایه گذرای کسب سود مورد استفاده توسط سرمایه‌گذاران می‌باشد و مطالعات و پژوهشهای انجام شده درباره سود حسابداری و احکام مرتبط با آن یکی بیشترین تلاشهای پژوهشی را در تاریخ تحقیقات حسابداری تشکیل می‌دهد. از این رو پیش بینی سود آتی شرکتها و عوامل مرتبط با آن بسیار حائز اهمیت می‌باشد.

از آنجاییکه سود دارای نقش اطلاعاتی در جهت تبدیل باورهای موجود در آینده و میزان توانایی شرکت در برابر سهامداران و بستانکاران می باشد. بنابراین رابطه بین سودهای گذشته و آتی و تفاوت بین آنها و پی بردن به عوامل ایجاد تغییرات سود و چگونگی ارتباط آن با سایر صورتهای مالی و بالاختص ترازنامه و احکام آن می تواند بسیار مورد توجه و مهم باشد.

بکارگیری اطلاعات مندرج در صورتهای مالی در جهت تصمیم گیری بدون تجزیه و تحلیل آنها مفید نمی باشد و می تواند نتیجه معکوس داشته باشد و استفاده کننده از آن را گمراه سازد، لذا تجزیه و تحلیل صورتهای مالی و بسط و گسترش و ابداع فنونهای مرتبط با آن از اهمیت زیادی برخوردار است و اکثر تصمیم گیریهای مدیران و سرمایه‌گذاران و سهامداران حرفه ای و سایر استفاده کنندگان از صورتهای مالی بسته به

میزان شناخت و آشنایی به فنون تجزیه و تحلیل براساس نتایج حاصل از این فنون گرفته می شود.

هدف از تجزیه و تحلیل صورتهای مالی از یک سو ارزیابی عملکرد گذشته یک واحد تجاری و از طرفی فراهم آوردن اطلاعات و روشهای مناسب در جهت برنامه ریزی برای رسیدن به اهداف آتی واحد تجاری می باشد. از این رو تلاشها و تحقیقات فراوانی در جهت تجزیه و تحلیل صورتهای مالی برای پیش بینی وضعیت آتی شرکتها صورت پذیرفته و تکنیکهای متفاوتی برای این تجزیه و تحلیل ها ابداع گردیده است.

از جمله هنری شیل^۱ در سال ۱۹۶۹ میلادی روش جدید برای تحلیل صورتهای مالی با نهاد. این روش که براساس مفاهیم تئوری اطلاعات^۲ پایه گذاری شده است روند تغییرات ترکیب اقلام ترازنامه را بوسیله فرمول آنتروپی شانون^۳ مورد بررسی قرار داد و بجای تکنیکهای مرسوم که رابطه اقلام ترازنامه را بطور جداگانه (نسبتهای مالی) با یکدیگر مطالعه می کنند. رابطه ترکیب اقلام ترازنامه را مورد بررسی و تحقیق قرار می دهد.

^۱ . Henry Theil

^۲ . Information Theory

^۳ . Shanon Entropy

تئوری اطلاعات ابتدا در رشته های ریاضی و مخابرات گسترش یافت و سپس هنری ثیل آنرا در حسابداری و اقتاد تعمیم و توسعه داد و از آن جهت اندازه گیری ارزش اطلاعات صورتهای مالی با مقیاس مشترک^۱ استفاده نمود.

آنتروپی شانون میزان بلاتکلیفی استفاده کننده از اطلاعات صورتهای مالی را محاسبه می کند. هرچه این میزان بیشتر باشد. درجه بلاتکلیفی و عدم حقیقت بالاتر رفته، کار تجزیه و تحلیل صورتهای مالی شکل می گردد، یعنی تحلیل گرمایی در پیش بینی وضعیت مالی شرکت با شک و تردید در مورد برآوردهای انجام گرفته روبرو می گردد. هرچه این میزان کمتر باشد تحلیل گرمای و پیش بینی وضعیت مالی شرکت یا موفقیت و شکست مالی دارای توفیق بیشتری خواهد بود.

میزان درجه بلاتکلیفی به تغییرات در ترکیب و ساختار صورتهای مالی بستگی دارد، هرچه این تغییرات بیشتر باشد درجه بلاتکلیفی استفاده کننده یا تحلیل گرمایی از صورتهای مالی بیشتر خواهد بود، لذا با افزایش تغییرات در ترکیب ترازنامه یک شرکت مشاهده افزایش درجه بلاتکلیفی اطلاعات آن شرکت خواهیم بود و در نتیجه پیش بینی وضعیت آتی شرکت پیچیده تر خواهد شد و ابهام در وضعیت آتی شرکت باعث عدم تمایل سرمایه گذاران در جهت سرمایه گذاری در آن شرکت می گردد، زیرا خطرات مالی و سیکلهای زیادی آینده شرکت را تردید خواهند کرد.

^۱ . Common size

در این تحقیق در پی گیریم تا با نحوه محاسبه آنتروپی صورت وضعیت مالی و اqlام آن بیشتر آشنا شده و ارتباط آن را تغییرات سود واقعی در تعدادی از شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد مطالعه قرار دهیم تا باتوجه به نتایج این تحقیق که می تواند کاربردی باشد توجه تحلیل گران مالی را به استفاده از این روش و تکنیک جلب نماییم و راهگشای تعمیم و گسترش آن در سایر مباحث حسابداری و در پژوهشهای آتی باشیم.

تشریح و بیان موضوع

آینده نگری گروههای استفاده کننده از صورتهای مالی اعم از سهامداران و سرمایه گذاران همواره تحلیل گران مالی را بر آن داشته تا به جستجوی روشهای جدید و برتری جهت تفسیر اطلاعات مالی و کشف پدیده های مرتبط با موفقیت و یا شکست مالی شرکتهای پردازند.

هدف از هر سرمایه گذاری کب سود مورد انتظار و حداکثر کردن آن است. با پیچیده تر شدن فرایندهای اقتصادی و سخت تر شدن فعالیتهای رقابتی توسط شرکتهای در جذب سرمایه و تولید و نوآوری ریسک سرمایه گذاریها افزایش یافته و سهامداران و سایر افراد ذینفع و تحلیل گران مالی مهمترین شاخص خود را جهت سرمایه گذاری در یک واحد تجاری قابلیت سودآوری و ریسک کمتر سرمایه آن واحد تجاری می دانند.

لذا پیش بینی سود و میزان تغییراتش برای آنان از اهمیت زیاید برخوردار است تا آنجا که از طریق محاسبه ارزش فعلی سودهای آتی و ارزش یک شرکت را محاسبه می‌کند. ولیکن پیش بینی دقیق سودهای آتی یک شرکت تقریباً غیرممکن می‌باشد و متغیرهای زیادی بر آن تأثیر دارند و عموماً فرایند ایجاد سود در شرکتها تصافدی می‌باشد.

همانگونه که می‌دانیم ترازنامه و صورت سود و زیان از اساسی ترین صورتهای مالی ی واحد تجرای می باشند که در تصمیم گیریهای مدیران و سایر استفاده کنندگان از صورتهای مالی و برنامه ریزی آتی یک شرکت تأثیر فراوان و مستقیمی دارند و هنگام ارائه آنها مقادیر مقایسه ای سال قبل نیز به همراه مقادیر سال جاری ارائه می‌شود. ما استفاده کنندگان از صورتهای مالی میزان تغییرات اقلام مختلف ترازنامه و سود و زیان را نسبت به دوره قبل ملاحظه کنند تا بتوانند درک درستی از رشد یا تضعیف وضعیت مالی شرکت بدست بیاورند.

ترکیب یک ترازنامه شامل داراییهای جاری و بلندمدت و بدهیهای جاری، بدهیهای بلندمدت و حقوق صاحبان سهام بوده و هریک از چهار گروه وق درصدی از ترکیب کل ترازنامه را تشکیل می دهند که در اغلب موارد این درصدها نسبت به دوره قبل تغییر می‌کنند یعنی ترکیب یک ترازنامه از سالی به سال دیگر تغییر می‌کند این تغییر در ترکیب ترازنامه در این تحقیق بعنوان آنتروپی صورت وضعیت مالی تعبیر می‌گردد.

فرایند محاسبه سود نیز عموماً بیشترین وقت حسابداران را بخود صرف می‌کند که حاصل صورت حساب سود و زیان می‌باشد از جمله عواملی است که مستقیماً روی تصمیمات سهامداران و سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران مالی اثر می‌گذارد و تغییرات سود خالص سال جاری نسبت به دوره قبل از اهمیت فراوانی برخوردار می‌باشد و شناخت عوامل بوجود آمدن این تغییرات سود می‌تواند گام مهمی در راه تجزیه و تحلیل اطلاعات و صورتهای مالی به حساب آید.

اهمیت موضوع

در جهان امروزه پایه و اساس هر پیشرفتی بستگی به میزان سرمایه‌گذاری و تداوم کار علمی درد و هر سرمایه‌گذاری نیز خواهان سود بیشتری پس از رسیدن به سوددهی آن سرمایه‌گذاری می‌باشد بنابراین با وجود فعالیتهای پیچیده اقتصادی و مالی و بروز رقابتهای شدید علمی و صنعتی می‌بایست دانش حسابداری و تجزیه و تحلیل مالی نیز همگام با پیشرفتهای سایر علوم روبه تکامل و روشهای جدید بیاورند.

سرمایه ذاتاً از فعالیتی که دارای ریسک زیادی است گریزان است و بنابراین سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران مالی بر تغییرات ایجاد شده در شرکتها و واحدهای تجاری حساسیت نشان می‌دهند، یکی از مهمترین تغییرات در شرکتها تغییراتی است که در نتیجه ارقام صورتهای مالی صورت می‌پذیرد.

اصولاً صورتهای مالی ترازنامه و سود و زیان از مهمترین و اساسی ترین صورتهای مالی هستند و بسیاری از تحلیلها و تغییرات در قیمت های سهام و تصمیم گیریها باتوجه به آنها صورت می پذیرد.

سود بعنوان ابزار اصلی تحلیل گران در جهت میزان بازدهی سهام شرکتها مورد توجه می باشد. بنابراین در صورتیکه چگونگی رابطه بین آنتروپی صورت وضعیت مالی و اقلام آن و تغییرات سود بدست آید سرمایه گذارن بالفعل و بالقوه می توانند شرکتهایی را که دارای ریسک و خطرات مالی زیادی هستند شناسایی کرده و تصمیم مناسبی در جهت ادامه یا انصراف از سرمایه گذاری یا خرید سهام بگیرند.

بنابراین باتوجه به رویکرد کاربردی پایان نامه و تعمیم و کاربرد سایر علوم در حسابداری موضوع فوق را بعنوان پایان نامه تحصیلی کارشناسی ارشد حسابداری خود انتخاب نمودم.

اهداف تحقیق

هدف از انجام این تحقیق جستجوی چگونگی رابطه بین آنتروپی صورت وضعیت مالی و اقلام آن با تغییرات سود واقعی می باشد.

این رابطه از این جهت مورد بررسی و توجه می باشد زیرا از لحاظ تئوریک می تواند علل برخی تغییرات در ساختار ترازنامه را مورد بررسی قرار دهد و از لحاظ عملی و کاربردی مورد استفاده تحلیل گران مالی و سایر علاقمندان قرار گیرد.

در این تحقیق در پی آنیم که ارتباط بن آنتروپی صورت وضعیت مالی و اقلام آن را با تغییرات سود واقعی در برخی از شرتهای پذیرفته شده در بررسی اوراق بهادار تهران مورد بررسی قرار دهیم.

برای رسیدن به مورد فوق درصددیم تا از میان دو مدل زیر چگونگی رابطه بین تغییرات در ترکیب ترازنامه و تغییرات سود واقعی را بسنجیم.

رابطه بین تغییرات در ترکیب ترازنامه در سال t و تغییرات سود واقعی در سال t

رابطه بین تغییرات در ترکیب ترازنامه در سال t و تغییرات سود واقعی در سال $t+1$

پس از ارزیابی مدلها مدل بهینه را انتخاب و با نمونه های آماری و طبق مدل انتخابی فرضیه ها را مورد آزمون قرار می دهیم.

سابقه تحقیقات انجام شده

طبق تحقیقات انجام شده در کشور آمریکا که توسط روس ریال ولو^۱ بروی ۹۰۰ شرکت آمریکایی انجام شده با اطمینان ۹۹٪ ثابت کردند که میان آنتروپی صورت وضعیت مالی و اختلاف سودهای پیش بینی شده و واقعی رابطه مثبت و قوی وجود دارد. همچنین در ایران نیز تحقیقی توسط آقای شهرام وزیری^۲ تحت عنوان تحقیقی پیرامون تغییرات سود و آنتروپی اقلام صورت وضعیت مالی و همچنین تحقیقی توسط

^۱ . Ross, Ball, Lev

^۲ . کارشناس ارشد حسابداری

آقای حجت الله کوک^۱ تحت عنوان ارتباط تغییرات سود و ترکیب ترازنامه انجام شده که در هر دو تحقیقات مذکور منظور از تغییرات سود اختلاف بین سودهای پیش بینی شده و واقعی بوده و ارتباط این تغییرات سود را با آنتروپی اقلام صورت وضعیت مالی در همان هره بررسی کرده اند، که نتایج حاکی از عدم ارتباط مثبت و قوی بین دو متغیر بوده است.

لیکن با بررسیهای انجام شده مشخص گردید تحقیقی در ارتباط با تغییرات سودهای واقعی و آنتروپی صورت وضعیت مالی و اقلام آن صورت نگرفته است.

فرضیات تحقیق

در این تحقیق جهت روشن شدن چگونگی رابطه میان تغییرات سود و آنتروپی احکام صورت وضعیت مالی شرکتهای پذیرفته شده به بورس اوراق بهادار تهران سه فرضیه بشرح زیر مطرح می گردد:

فرضیه اول؛ H_0 : ارتباط معنی داری بین قدرمطلق تغییرات سود و آنتروپی صورت وضعیت مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران وجود ندارد.

فرضیه اول H_1 : ارتباط معنی داری بین قدرمطلق تغییرات سود و آنتروپی صورت وضعیت مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران وجود ندارد.

^۱ . کارشناس ارشد حسابداری

فرضیه دوم H_0 : ارتباط معنی داری بین قدرمطلق تغییرات سود و آنتروپی داراییهای شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران وجود ندارد.

فرضیه دوم: H_0 : ارتباط معنی داری بین قدرمطلق تغییرات سود و آنتروپی بدهیهای شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران وجود ندارد.

فرضیه سوم H_0 : ارتباط معنی داری بین قدرمطلق تغییرات سود و آنتروپی داراییهای شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران وجود ندارد.

فرضیه سوم H_1 : ارتباط معنی داری بین قدرمطلق تغییرات سود و آنتروپی بدهیهای شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران وجود دارد.

قلمرو تحقیق

باتوجه به دسترسی بهتر اطلاعات صورتهای مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و همچنین بدلیل نظارتی که بر نوع گزارشگری و الزام این شرکتها در رعایت اصول حسابداری و گزارشگری مالی صورت می پذیرد. محدوده این تحقیق شرکتهای فوق الذکر در نظر گرفته شده اند.

محدوده زمان تحقیق به داده های مربوط به سالهای ۱۳۶۹ الی ۱۳۸۱ این شرکتهای می باشد که از میان شرکتهای مذکور که اطلاعات مالی آنها در سالهای فوق در دسترس بوده اند تعداد انتخاب شده اند که نیمی از آنها با انتخاب تصادفی از هر صنعت در

جهت مشخص کردن بهترین مدل تحقیق بکار رفته اند و مابقی نیز در جهت آزمون مدل بهینه روی فرضیات تحقیق مورد استفاده قرار گرفته اند.

روش تحقیق

در این تحقیق برآنیم تا با استفاده از نیمی از نمونه های آماری از سه مدل طراحی شده بهترین را انتخاب کرده و یا نیمی دیگر از نمونه ها مدل بهینه را جهت رد یا قبول فرضیات تحقیق مورد استفاده قرار دهیم.

هدف از این تحقیق مشخص کردن چگونگی ارتباط بین تغییرات سود واقعی و آنتروپی اقلام صورت وضعیت مالی می باشد بنابراین ابتدا تغییرات سود واقعی و آنتروپی اقلام صورت وضعیت مالی را جهت نمونه های انتخابی محاسبه نموده و سپس با استفاده از تحلیل رگرسیون و همبستگی یکی از دو مدل طراحی شده را که بهترین نتایج را در مقایسه با مدل دیگر بدست می دهد را انتخاب کرده و سپس با استفاده از اطلاعات نمونه های جدید مدل موفقتر را جهت آزمون فرضیات تحقیق مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می دهیم.

محدودیت‌های تحقیق

در هر تحقیقی حجم محدود نمونه ها می تواند روی نتایج آن اثر نامطلوب بگذارد لیکن در این تحقیق جهت عدم برخورد با این مسئله از دو مدل مطرح شده‌ی یکی را با استفاده از یک سری اطلاعات شرکتها در محدوده تحقیق انتخاب می کنیم و سپس مدل انتخابی را با سری اطلاعات شرکتهای دیگری مورد آزمون قرار می دهیم و نتیجتاً اینکه هم در مرحله انتخاب مدل و هم در مرحله آزمون مدل با حجم مناسبی از نمونه ها سر و کار داشتیم.

تعریف واژه ها

تغییرات سود

منظور از تغییرات سود در این تحقیق عبارت است از اختلاف بین سود واقعی در سال t و $t-1$ که جهت محاسبه آن سودهای یک شرکت را در دو سال متوالی از هم کسر کرده و به تغییرات سود در این تحقیق دست می یابیم.

آنتروپی

ارزش اطلاعاتی و یا درصد تغییرات و یا درجه بالاتکلیفی می‌باشد که از رابطه زیر محاسبه می‌گردد.

$$H = \sum_{i=1}^n q_i \log \frac{q_i}{p_i}$$

H : آنتروپی

n: تعداد اقلامی که مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند.

q_i : درصد مربوط به هریک از اقلام در سال دوم

p: درصد مربوط به هریک از اقلام در سال اول

log : نماد لگاریتم

خلاصه فصول

تحقیق حاضر شامل پنج فصل می‌باشد در مقدمه فصل اول بطور خلاصه موضوع تحقیق بیان گردیده است.

در بخش اهمیت موضوع اشاره ای به رویکرد تئوریک و کاربردی موضوع و ابداع روشهای نوین تجزیه و تحلیل صورتهای مالی اشاره ای گردیده است. در بخشهای دیگر این فصل به بیان سابقه تحقیقات انجام شده و فرضیات تحقیق قلمرو تحقیق و بیان خلاصه روش تحقیق و محدودیتهای تحقیق اشاره ای شده است و در آخر نیز تعریف مختصری در مورد واژه های بکار رفته در تحقیق انجام شده است.

در فصل دوم این تحقیق مبانی تئوریک و ادبیات تحقیق بیان گردیده است؛ در مقدمه این فصل بطور مختصر به استفاده از صورتهای مالی برای استفاده کنندگان از این صورتهای و کمک به آنان در امر تصمیم گیری پرداخته شده است.